

پیش‌بینی انعطاف‌پذیری شناختی بر اساس سازگاری اجتماعی و مسئولیت‌پذیری

دانشجویان دختر

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۳/۱۴ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۸/۸

الهام غیاث‌آبادی فراهانی^{*۱}

رضا جعفری هرندی^۲

مقاله پژوهشی

چکیده

مقدمه: سازگاری اجتماعی از اساسی‌ترین معیارهای مسئولیت‌پذیر شدن افراد هر جامعه است و در ارتقای کیفیت زندگی هر جامعه‌ای مؤثر است. پژوهش حاضر به پیش‌بینی انعطاف‌پذیری شناختی بر سازگاری اجتماعی و مسئولیت‌پذیری در دانشجویان دختر می‌پردازد.

روش: در این پژوهش جامعه آماری کلیه دانشجویان دختر دانشگاه قم در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ شامل می‌شود ($N=5050$)، که از میان آنها تعداد ۳۵۷ نفر از دانشجویان با روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب و وارد تحلیل شدند. داده‌ها از طریق پرسشنامه‌های انعطاف‌پذیری شناختی دنیس و وندرال (۲۰۱۰)، سازگاری اجتماعی سینها و سینگ (۱۹۹۳) و پرسشنامه روانشناختی کالیفرنیا (۱۹۸۴) جمع‌آوری و با استفاده از روش همبستگی و تحلیل رگرسیون چندگانه مورد بررسی قرار گرفتند.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که بین سازگاری اجتماعی و مسئولیت‌پذیری با انعطاف‌پذیری شناختی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین طبق نتایج سازگاری اجتماعی ۴۲ درصد و مسئولیت‌پذیری ۲۹ درصد از تغییرات انعطاف‌پذیری شناختی دانشجویان دختر را به طور مثبت پیش‌بینی و همزمان سازگاری اجتماعی و مسئولیت‌پذیری قادر به تبیین ۳۶ درصد از واریانس انعطاف‌پذیری شناختی بودند ($F=103/296, p<0/001$).

نتیجه‌گیری: نتایج، نشانگر اهمیت سازگاری اجتماعی و مسئولیت‌پذیری شناختی در تبیین انعطاف‌پذیری شناختی است. لذا، تشکیل کارگاه‌ها و کلاس‌های آموزشی با تشریح اهمیت مسئولیت‌پذیری و همچنین آموزش شیوه‌های سازگاری اجتماعی بهتر، می‌تواند در جهت بهبود انعطاف‌پذیری شناختی دانشجویان مثرتر واقع گردد.

کلمات کلیدی: انعطاف‌پذیری شناختی، سازگاری اجتماعی، مسئولیت‌پذیری.

۱. کارشناس ارشد روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه قم، قم

* نویسنده مسئول: E.Ghiasbady@Gmail.Com

۲. مدیر گروه روان‌شناسی تربیتی دانشگاه قم، قم

Predicting cognitive flexibility based on social adjustment and responsibility of female students

Elham Ghiasabadi Farahani^{1*}
Reza Jafari Harandi²

Original Article

Abstract

Introduction: Social adjustment is one of the most basic criteria for taking responsibility for individuals in any society and is effective in improving the quality of life in any society. The present study predicts cognitive flexibility on social adjustment and responsibility in female students.

Method: In this study, the statistical population of all female students of Qom University in the academic year 2019-2020 is included. (N=5050). Among them, 357 students were selected by stratified random sampling and analyzed. Data were collected through Dennis and Vendra (2010) Cognitive Flexibility Questionnaire, Sinha and Singh's Social Adjustment Questionnaire (1993), and the California Psychological Questionnaire (1984) and analyzed using correlation and multiple regression analysis.

Findings: Findings showed that there is a positive and significant relationship between social adjustment and responsibility with cognitive flexibility. Also, according to the results of social adjustment, 42% and responsibility accounted for 29% of the changes in cognitive flexibility of female students, and at the same time, social adjustment and responsibility were able to explain 36% of the variance of cognitive flexibility ($F=103/296, P<0/0001$).

Conclusion: The results indicate the importance of social adjustment and cognitive responsibility in explaining cognitive flexibility. Therefore, the formation of workshops and training classes by explaining the importance of responsibility and also teaching better social adjustment methods can be effective in improving the cognitive flexibility of students.

Keywords: Cognitive Flexibility, Social adjustment, Responsibility.

1. Master Of Educational Psychology, Qom University, Qom

* Corresponding Author: E.Ghiasbady@Gmail.Com

2. Head Of Department, Educational Psychology, Qom University, Qom

مقدمه

تحصیل در دانشگاه با طیفی از منابع فشارزای تحصیلی، مالی، اجتماعی، دوری از خانواده و مواردی از این دست همراه است (بهشتیان و روزبهانی، ۱۳۹۵) و دانشجویان در ارتباط با این شرایط ممکن است دچار ناکامی‌ها، تعارض‌ها و فشارهای روانی مختلف شوند. لذا، این تجارب درونی، افکار، عواطف، خاطرات، احساسات بدنی و دیگر رخدادهای درونی را در بر خواهد گرفت (ایمانی، ۱۳۹۵). از این جهت، دانشجویان در پی سازگاری بهتر با این شرایط، روش‌های مختلفی را آگاهانه یا ناآگاهانه به کار می‌گیرند. در این رابطه، استفاده از راهبردهای کنترل‌کننده شاید پاسخگوی مطالبات محیط بیرونی دانشجویان باشد، اما تلاش‌ها برای کنترل تجارب درونی اغلب ناموفق بوده و پیدایش رفتارهای ناسازگارانه را در پی دارد. پژوهش‌های زیادی نشان داده‌اند که بسیاری از شکل‌های آسیب‌شناسی روانی را می‌توان با در نظر گرفتن راهبردهای ناسازگارانه‌ای چون اجتناب یا حذف افکار، عواطف، خاطرات، احساسات بدنی یا دیگر تجارب درونی آشفته‌ساز مشخص، مفهوم‌سازی کرد (کارترایت، مارشال، هیومر و پاین^۱، ۲۰۱۹). با وجود این تفاسیر، نمی‌توان قدرت شناخت را در به دست آوردن مهارت‌های مناسب انطباق‌پذیری نادیده گرفت (بهشتیان و روزبهانی، ۱۳۹۵). نکته‌ای که در مدل‌های درمانی پذیرش و تعهد^۲ نیز بدان پرداخته شده است. در مدل پذیرش و تعهد به جای استفاده از اجتناب تجربی، انعطاف‌پذیری شناختی^۳ را با توجه به دربرگرفتن جنبه‌های مثبت و منفی موقعیت، معرفی نموده‌اند (اوپن و کوچاک^۴، ۲۰۱۵). انعطاف‌پذیری شناختی جنبه مهمی از عملکرد اجرایی تلقی می‌شود که توانایی انطباق مؤثر با تکالیف متغیر تعریف می‌گردد. با توجه به تغییر دائمی محیط، نیازها و اهداف، انعطاف‌پذیری شناختی به عنوان عاملی بسیار مهم در بقا شناخته می‌شود (داری، کاسترو، وسرمن و اسلوتسکی^۵، ۲۰۱۸). انعطاف‌پذیر بودن در دستیابی به موفقیت و اهداف در هنگامه روبرو شدن با دشواری و مشکلات اثرگذار است (استارتمن و یوسف مورگان^۶، ۲۰۱۹).

انعطاف‌پذیری شناختی به توانایی افراد برای تمرکز بر موقعیت کنونی و استفاده از فرصت‌های آن موقعیت برای گام برداشتن در راستای اهداف و ارزش‌های درونی با وجود حضور رویدادهای روان‌شناختی چالش برانگیز یا ناخواسته اشاره دارد (کیائو، ژو، لائو، ژانگ، لی و چن^۷، ۲۰۲۰). انعطاف‌پذیری فرد را قادر می‌سازد که در برابر فشارها، چالش‌ها و سایر مسائل عاطفی و اجتماعی برخورد مناسب و کارآمد داشته باشد. لذا، توانایی تغییر مسیر از یک پردازش شناختی^۸ یا

1. Cartwright, Marshall, Huemer & Payne
2. Acceptance And Commitment
3. Cognitive Flexibility
4. Önen & Koçak
5. Arby, Castro, Wasserman, & Sloutsky
6. Tratman, J. L., & Youssef-Morgan, C. M
7. Qiao, Xu, Luo, Zhang, Li & Chen
8. Cognitive Processing

پاسخ به پردازش شناختی دیگر نشانه انعطاف‌پذیری در شناخت است (بخشی‌پور و همکاران، ۱۳۹۹). عدم انعطاف‌پذیری شناختی، نه تنها در افراد با آسیب‌های مغزی، بلکه در افراد دارای تحول بهنجار مغزی هستند نیز دیده شود (مجتهدحایری، ۱۳۹۷). علاوه بر این، نظریه‌های اولیه انعطاف‌پذیری، بیشتر بر فهم ویژگی‌های افراد انعطاف‌پذیر متمرکز بود که به‌واسطه‌ی آن افراد می‌توانستند در مواجهه با شرایط ناگوار به سازگاری و پیامدهای مثبت دست یابند؛ اما بعدها تحقیقات در این زمینه با توجه به شناسایی عوامل بیرونی مانند شرایط نامساعد اجتماعی-اقتصادی، بیماری‌های روانی والدین، بدرفتاری، فقر شهری، خشونت در جامعه، بیماری‌های مزمن، حوادث مصیبت‌بار زندگی که می‌تواند انعطاف‌پذیری شناختی را به‌عنوان ویژگی عمده‌ی شناخت انسان توصیف کند (خشوعی، ۱۳۸۸).

در این راستا، با توجه به عمومیت انعطاف‌پذیری شناختی به عنوان یک ویژگی روانی، این سازه با بسیاری از فرایندهای روانشناختی و شخصیتی افراد ارتباط دارد (دیبر و لنارتویز^۱، ۲۰۱۹). چراکه انعطاف‌پذیری شناختی در حل مسئله که به‌طور گسترده‌ای به عنوان یک مهارت مهم برای تسلط افراد در موقعیت‌های مختلف به کار برده می‌شود، نقش دارد. در واقع، انعطاف‌پذیری افراد در میزان بروز آسیب‌ها و سطح عملکرد اجتماعی آن‌ها نقش بسیار تعیین‌کننده دارد و به‌عنوان ویژگی عمده‌ی شناخت انسان توصیف شده که به توانایی فرد برای در نظر گرفتن هم‌زمان بازنمایی‌های متناقض از یک شیء یا یک رویداد اشاره دارد (ژاکوبس و و زلازو^۲، ۲۰۰۱؛ دنیس و وندروال^۳، ۲۰۱۰). از این رو، انعطاف‌پذیری و سازگاری^۴، ساختارهایی مرتبط هستند، به طوری که سازگاری به گروهی از راهکارهای شناختی و رفتاری فرد اشاره دارد که برای مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا از آن‌ها استفاده می‌شود، در حالی که انعطاف‌پذیری بر نتایج انطباقی در مواجهه با یک موقعیت مخالف تکیه می‌کند. همچنین سازگاری روندی است که از بدو تولد همراه انسان‌ها بوده و در دوره‌های مختلف زندگی به شیوه خاص تحقق می‌یابد (سلاام و مونتز^۵، ۲۰۱۶). ضعف روابط اجتماعی که در نتیجه سازگاری اجتماعی نامطلوب رخ می‌دهد، می‌تواند؛ روی انگیزه و سلامت روان فرد تأثیر منفی بگذارد (عیسی‌زاده، حیدری، آقاجانبکلو و صفاری‌نیا، ۱۳۹۸). به طوری که سازگاری با خود و محیط برای هر موجودی یک ضرورت حیاتی به حساب می‌آید، تلاش روزمره همه آدمیان نیز بر محور همین سازگاری اتفاق می‌افتد (زلتنر، هومر، بایگارتنر و لاندولت^۶، ۲۰۱۴). اسلبی و گورا^۷ (۱۹۸۸) سازگاری اجتماعی را مترادف با مهارت اجتماعی^۱ می‌دانند. از نظر آنان مهارت اجتماعی عبارتند از: توانایی ایجاد ارتباط متقابل با دیگران در زمینه‌های خاص اجتماعی،

1. Dheer & Lenartowicz

2. Jacques & Zelazo

3. Dennis & Vander Wal

4. Adjaustment

5. Salaam & Mounts

6. Zelltner, Homer, Baumgartner & Landlord

7. Aslebi And Goora

به طریق خاص که در عرف جامعه قابل قبول و ارزشمند باشد. اسلوموسکی و دان^۲ (۱۹۹۶) سازگاری و مهارت اجتماعی را فرایندی می‌دانند که افراد را قادر می‌سازد تا رفتار دیگران را درک و پیش‌بینی کنند، رفتار خود را کنترل و تعاملات اجتماعی خود را تنظیم نمایند (علی‌اکبری‌دهکردی و دهخدايي، ۱۳۹۸). براسکی^۳ (۱۹۹۸) سازگاری را در قالب پنج معنای بهنجاری، هماهنگی درونی، توانمندی اجتماعی، توانایی تغییر دادن خواسته‌ها و خودشکوفایی تعریف کرده است (زارعی، ۱۳۹۲؛ نجاری، جدیدی، مرادی و کریمی، ۱۳۹۷). براون^۴ (۱۹۶۵) سازگاری اجتماعی را جریانی می‌داند که با آن روابط میان افراد، گروه‌ها و عناصر فرهنگی در وضع رضایت‌بخشی برقرار است؛ به عبارت دیگر روابط میان افراد و گروه‌ها طوری برقرار شده باشد که رضایت متقابل آن‌ها را فراهم سازد (چون، ترنر و رومانو^۵، ۱۹۹۳).

از سازه‌های مرتبط با سازگاری، می‌توان مسئولیت‌پذیری^۶ را نام برد. مسئولیت‌پذیری نوعی نگرش و مهارت در ابعاد شناختی، عاطفی و عملکردی است که همچون دیگر مهارت‌ها آموختنی و اکتسابی است (سبحانی‌نژاد و آبنیکی، ۱۳۹۰). برخورداری از حس مسئولیت‌پذیری به مثابه یک سرمایه‌ی ارزشمند حیاتی، در همدلی انسان‌ها به ویژه افرادی که از مهارت‌های اجتماعی، کمتری برخوردارند و از مهمترین عامل پیشرفت و شکوفایی استعدادها، توانایی‌ها و اخلاقیات‌ها به شمار می‌رود و عامل مهم در پیشرفت تحصیلی، جامعه‌پذیری، سازگاری اجتماعی^۷ با گروه همسالان محسوب می‌گردد، چون آینده‌نیازمند انسان‌های با مسئولیت‌پذیری بیشتر است که توانایی انتخاب داشته باشند (اورت^۸، ۲۰۲۰). لذا، منظور از مسئولیت‌پذیری یعنی قابلیت پذیرش، پاسخگویی و یا به عهده گرفتن کاری که از فردی خواسته می‌شود و او قدرت پذیرفتن یا رد کردن آن را دارد (جوادی، ۱۳۹۰).

گلاسر^۹ (۲۰۰۸) مسئولیت را با سلامت روانی ارتباط می‌دهد و بیان می‌کند افراد هر قدر بیشتر مسئولیت‌پذیر باشند از سلامت روانی بیشتری برخوردارند. فردی مسئولیت‌پذیر است که بتواند بر اساس احتیاج خود و نه بر اساس طرح‌ریزی دیگران برای خود برنامه‌ریزی کند (پالوآلتو و ستیر^{۱۰}، ۲۰۰۸). براساس نظریه بین‌فردی سالیوان روابط بین فردی سالم به ایجاد و حفظ شخصیت سالم کمک می‌کند و روابط بین فردی ناسالم، به شخصیت انسان‌ها آسیب می‌رساند (گنجی، ۱۳۹۳). همچنین ارتباط ضعیف از جمله منابع عمده‌ای است که بین افراد تعارض ایجاد می‌کند، به نظر

1. Social Skills
2. Slomoski & Don
3. Brasky
4. Brown
5. Chun, Turner & Romano
6. Responsibility
7. Social Adjustment
8. Everett
9. Glasser
10. Palo Alto & Satir

می‌رسد که ریشه بسیاری از مشکلات و ناسازگاری‌ها است (تیلور و لستر^۱، ۲۰۰۹). بنابراین برای ایجاد جامعه‌ای سازگار و مسئولیت‌پذیر باید به همه افراد جامعه توجه کرد و شناخت آن‌ها را از کودکی منعطف پرورش داد تا در بزرگسالی برای حل مسئله، برنامه‌ریزی، کنترل ارتباط با دیگران و کارهای از این قبیل که با کارکردهای اجرایی^۲ مغز و لوب پیشانی درگیر هستند، راه‌حل‌های متنوع‌تری ارائه دهند و آسان‌تر با جامعه سازگار شوند (شو، احمد، پیکت، آیمان و مک‌آبی^۳، ۲۰۲۰). لذا، می‌توان گفت سازگاری اجتماعی و انعطاف‌پذیری سبب ایجاد رفتار مسئولانه و ناسازگاری سبب ایجاد رفتار خودخواهانه و اغتشاش می‌شود (قنبریان مقدم، ۱۳۹۴؛ ترکی‌زاده، حاجی‌علیزاده و سماوی، ۱۳۹۷).

در این رابطه، نتایج پژوهش البرزی، انباری و خوشبخت (۱۳۹۷) نشان داده با مهارت‌های اجتماعی و جو عاطفی خانواده، مثبت و معنادار انعطاف‌پذیری شناختی قابل پیش‌بینی است همچنین مطالعات جباری (۱۳۹۸)، جعفری (۱۳۹۸)، شریفی، ریگی و بساک‌نژاد (۱۳۹۷) نتایج نشان داد تقویت انعطاف‌پذیری شناختی، می‌تواند سازگاری را افزایش دهد. همچنین قنبریان مقدم (۱۳۹۴) در پژوهشی نشان داد بین انعطاف‌پذیری، مسئولیت‌پذیری با سازگاری اجتماعی رابطه وجود دارد. نتایج پژوهش کارن^۴ (۲۰۱۸) نیز نشان داد انعطاف‌پذیری شناختی پیش‌بینی‌کننده سطوح بالایی مهارت‌های اجتماعی است.

به‌طور کلی، با توجه به مطالب بیان شده، مشخص است که به‌طور تخصصی مطالعه‌ای به نقش سازگاری اجتماعی و مسئولیت‌پذیری در پیش‌بینی انعطاف‌پذیری شناختی دانشجویان نپرداخته است و نظریه‌های مرتبط با این سازه، بیشتر در حد نظری بوده است. از این‌رو، این خلاء پژوهشی در پژوهش حاضر مورد توجه واقع شده است. علاوه بر این، از آنجا که ورود دانشجویان به دانشگاه، مخصوصاً دانشجویان دختر با توجه به ویژگی‌های شخصیتی و عاطفی آنان، همواره با برخی مشکلات سازگاری همراه بوده که نیازمند سبب‌شناسی دقیق ویژگی‌های روانی آنان می‌باشد. لذا با انجام چنین پژوهشی می‌توان در شناخت ویژگی‌های روانشناختی دانشجویان، فهم و شناخت نسبی پیدا کرده و در طراحی مدل‌های درمانی در جهت افزایش سازگاری اجتماعی و مسئولیت‌پذیری آنان اقدام نمود. پژوهش حاضر با هدف تعیین نقش سازگاری اجتماعی و مسئولیت‌پذیری در پیش‌بینی انعطاف‌پذیری شناختی دانشجویان دختر صورت پذیرفت.

1. Taylor & Lester
 2. Executive Functions
 3. Shu, Ahmed, Pickett, Ayman & Mcabee
 4. Curran

روش

روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانشجویان دختر دانشگاه قم در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ بود ($N=5050$) با توجه به تعداد جامعه‌ی آماری و براساس جدول کرجسی- مورگان^۱ (۱۹۷۰)، از بین آنها تعداد ۳۵۷ نفر از دانشجویان دختر با استفاده از روش تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند. بدین نحو که از میان دانشکده‌های مختلف دانشگاه یک دانشکده به صورت تصادفی انتخاب و از بین رشته‌های مختلف هر دانشکده نیز یک رشته انتخاب و از میان دانشجویان آن، دانشجویان یک کلاس به تصادف انتخاب و پرسشنامه‌های مربوطه را تکمیل نمودند. ملاک‌های ورود شامل: دانشجو بودن، عدم ابتلا به بیماری خاص و عدم مصرف داروهای خاص که بر هوشیاری تأثیرگذار باشد و معیارهای خروج شامل: عدم رضایت در شرکت آگاهانه در مطالعه و انصراف از ادامه‌ی پژوهش بود. همچنین ملاحظات اخلاقی پژوهش شامل این موارد بود: اولاً تمامی شرکت‌کنندگان در پژوهش با اختیار و تمایل خود شرکت کردند و ثانیاً در مورد اصول رازداری و محرمانه بودن هویت شرکت‌کنندگان به آنان اطمینان داده شد که تمامی اطلاعات به صورت محرمانه باقی خواهد ماند.

ابزارهای پژوهش

الف) پرسشنامه انعطاف‌پذیری شناختی^۲ (CFI): این مقیاس توسط دنیس و وندروال^۳ در سال ۲۰۱۰ ساخته شده است. دارای ۲۰ سوال هفت گزینه‌ای می‌باشد که بر اساس طیف لیکرت نمره‌گذاری شده است و گزینه‌های آن از بسیار مخالفم ۱ تا بسیار موافقم ۷ می‌باشد که در یک طیف درجه‌ای از کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم نمره‌گذاری می‌شود. اعتبار این پرسشنامه با پرسشنامه افسردگی بک، ۰/۳۹ و روایی همگرایی آن با مقیاس انعطاف‌پذیری شناختی مارتین و رابین، برابر با ۰/۷۵ بود (کهندانی و ابوالعالی‌الحسینی، ۱۳۹۵). در ایران، شماره و اسحاقی ثانی (۱۳۹۷)، ضمن اعلام روایی عامل، همگرا و همزمان مناسب این مقیاس، ضریب پایایی کل مقیاس را ۰/۷۱ و ضرایب آلفای کرونباخ کل مقیاس را ۰/۹۰ گزارش کردند. در پژوهش حاضر نیز مقدار آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه انعطاف‌پذیری شناختی برابر با ۰/۸۹۱ بود.

ب) پرسشنامه سازگاری اجتماعی سینه‌ها و سینگ^۴ (AISS): در سال ۱۹۹۳ توسط سینه‌ها و سینگ^۵ به منظور تعیین سازگاری اجتماعی، هیجانی و تحصیلی ساخته شده است. در ایران قدسی احقر فرم ۵۵ سوالی این مقیاس را در نمونه ۳۰۰۰ نفری از دانش‌آموزان مقاطع مختلف تحصیلی مورد بررسی قرار داده است. پرسشنامه حاضر ۵۵ گویه دارد و نمره‌گذاری آن به صورت صفر (۰) و یک

1. Krejcie- Morgan
2. Cognitive Flexibility Inventory
3. Dennis & Vander Wal
4. Adjustment Questionnaire Sinha And Singh
5. Sinha & Singh

(۱) می‌باشد. در این پژوهش فقط مولفه سازگاری اجتماعی مورد استفاده قرار گرفت. سازندگان آزمون ضریب پایایی این آزمون را با روش‌های دو نیمه کردن، بازآزمایی و کودر ریچاردسون به ترتیب ۹۵٪ و ۹۳٪ و ۹۴٪ به دست آورده‌اند. همچنین روایی محتوایی این آزمون را ۲۰ نفر از متخصصان روانشناسی تایید کرده‌اند. در پژوهش خانجانی‌زاده و باقری (۱۳۹۱) پایایی خرده مقیاس سازگاری اجتماعی با روش آلفای کرونباخ ۷۵٪ به دست آمد. طبق محاسبات انجام شده در پژوهش حاضر مقدار آلفای کرونباخ در پرسشنامه سازگاری اجتماعی برابر ۰/۷۶۱ بود.

پ) پرسشنامه مسئولیت‌پذیری^۱ (CPI-RE) این مقیاس اولین بار همراه با ۱۴ مقیاس دیگر در "پرسشنامه روانشناختی کالیفرنیا"^۲ توسط گاف در سال ۱۹۸۴ مطرح گردید. مقیاس سنجش مسئولیت‌پذیری ۴۲ سوالی که به صورت صفر (۰) و یک (۱) نمره گذاری می‌شود، برای سنجش افراد بالای دوازده سال و به منظور ویژگی‌هایی از قبیل وظیفه‌شناسی، احساس تعهد، سخت‌کوشی، جدیت، قابلیت اعتماد، رفتار مبتنی بر نظم و مقررات، منطق و احساس مسئولیت مورد استفاده قرار گرفت. مگاری گزارش نمود ضرایب پایایی این پرسشنامه با روش بازآزمایی و همسانی درونی در مقایسه با سایر پرسشنامه‌های شخصیت کاملاً رضایت‌بخش بوده است. گاف ضرایب پایایی بازآزمایی و همسانی درونی هر یک از میان ۰/۵۲ تا ۰/۸۱ و در میانه ضرایب اعتبار کلی آن نیز ۰/۷۰ گزارش نمود. ضرایب پایایی مقیاس بخش مسئولیت‌پذیری از طریق روش تنصیف و آلفای کرونباخ در پژوهش عسکری، عنایتی و روشنی (۱۳۹۰) به ترتیب برابر با ۰/۷۰ و ۰/۸۱ و در پژوهش حمیدی و قیطاسی (۱۳۸۹) برابر با ۰/۵۰ و ۰/۵۵ بود. طبق محاسبات انجام شده در پژوهش حاضر مقدار آلفای کرونباخ در پرسشنامه مسئولیت‌پذیری برابر ۰/۷۳۱ بود.

روش اجرا

در این پژوهش برای جمع‌آوری اطلاعات ابتدا برای دانشجویانی که به صورت تصادفی انتخاب شده بودند هدف پژوهش توضیح داده شد و از آن‌ها خواسته شد که پرسشنامه‌های مربوطه را با دقت تکمیل نمایند و سوالی را تا حد امکان بی‌جواب نگذارند. سرانجام داده‌های جمع‌آوری شده از طریق ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها

در جدول ۱، میانگین انعطاف‌پذیری شناختی، مسئولیت‌پذیری و سازگاری اجتماعی شرکت‌کنندگان و میزان چولگی و کشیدگی متغیرها ذکر شده است.

1. California Psychological Inventory (CPI) / Responsibility
2. California Psychological Inventory

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
انعطاف‌پذیری شناختی	۱۰۰/۴۸	۱۷/۳۱	-۰/۰۰۶	-۰/۱۸۳
سازگاری اجتماعی	۳۱/۶۲	۳/۷۵	-۰/۵۰۵	-۰/۲۹۳
مسئولیت‌پذیری	۶۸/۹۲	۵/۲۰	-۰/۸۰۹	۱/۱۳

در ادامه جهت انجام تحلیل ضریب همبستگی و رگرسیون چندگانه، ابتدا فرض نرمال بودن داده‌ها با استفاده از آزمون آزمون کولموگروف-اسمیرنوف بررسی گردید که نمره Z این آزمون در متغیرهای انعطاف‌پذیری شناختی، مسئولیت‌پذیری و سازگاری اجتماعی، برای هیچ یک از متغیرها معنادار نشد ($P > 0/05$) و این بدین معنی بود که توزیع این گروه‌ها با توزیع نرمال تفاوت معناداری نداشت. همچنین مقدار آماره دورین-واتسون برابر $2/100$ و در فاصله $1/5$ و $2/5$ قرار داشت و لذا فرض عدم وجود همبستگی بین خطاها رد نمی‌شود و می‌توان از رگرسیون استفاده نمود.

جدول ۲. نتایج ضریب همبستگی پیرسون برای انعطاف‌پذیری شناختی با مسئولیت‌پذیری و سازگاری اجتماعی

مسئولیت‌پذیری	سازگاری اجتماعی	انعطاف‌پذیری شناختی
		۱
	۱	۰/۵۴۵**
۱	-۰/۴۰**	۰/۴۶۲**

** معنی داری در سطح $0/01$

با توجه به نتایج جدول (۲) نشان می‌دهد بین انعطاف‌پذیری شناختی دانشجویان دختر با سازگاری اجتماعی ($r = 0/545, p = 0/01$) و مسئولیت‌پذیری ($r = 0/462, p = 0/01$) رابطه مثبت و معناداری از نظر آماری وجود دارد.

جدول ۳. نتایج تحلیل رگرسیون همزمان برای پیش‌بینی انعطاف‌پذیری شناختی از طریق سازگاری اجتماعی و مسئولیت‌پذیری

متغیر پیش‌بین	β	T	P	R	R2	F	P
سازگاری اجتماعی	-۰/۴۲	۹/۳۱	۰/۰۰۱	۰/۶۰	-۰/۳۶	۱۰۳/۲۹۶	۰/۰۰۰۱
مسئولیت‌پذیری	۰/۲۹	۶/۳۱	۰/۰۰۱				

مطابق با جدول ۳ سازگاری اجتماعی ۴۲ درصد ($T = 9/31, p < 0/001$)، و مسئولیت‌پذیری ۲۹ درصد ($T = 6/31, p < 0/001$)؛ از تغییرات انعطاف‌پذیری شناختی دانشجویان دختر را پیش‌بینی و همزمان سازگاری اجتماعی و مسئولیت‌پذیری قادر به تبیین ۳۶ درصد از واریانس انعطاف‌پذیری شناختی ($F = 103/296, p < 0/0001$) بودند.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از پژوهش حاضر پیش‌بینی انعطاف‌پذیری شناختی بر اساس سازگاری اجتماعی و مسئولیت‌پذیری دانشجویان دختر بود. یافته‌ها نشان داد که بین سازگاری اجتماعی و مسئولیت‌پذیری با انعطاف‌پذیری شناختی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین نتایج سازگاری اجتماعی ۴۲ درصد و مسئولیت‌پذیری ۲۹ درصد از تغییرات انعطاف‌پذیری شناختی دانشجویان دختر را به طور مثبت پیش‌بینی و همزمان سازگاری اجتماعی و مسئولیت‌پذیری قادر به تبیین ۳۶ درصد از واریانس انعطاف‌پذیری شناختی بودند. لذا می‌توان گفت، هر قدر سازگاری اجتماعی و مسئولیت‌پذیری دانشجویان دختر بیشتر باشد، انعطاف‌پذیری شناختی آنان افزایش می‌یابد و هر قدر سازگاری اجتماعی و مسئولیت‌پذیری دانشجویان دختر کمتر باشد، به همان میزان انعطاف‌پذیری شناختی آنان کاهش می‌یابد. این یافته، با نتایج مطالعات جباری (۱۳۹۸)، جعفری (۱۳۹۸)، شریفی و همکاران (۱۳۹۷)، قنبریان مقدم (۱۳۹۴) و کارن (۲۰۱۸) همخوان بود. در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت افراد انعطاف‌پذیر به دلیل اینکه دید منعطفی نسبت به رویدادها و دنیای اطراف خود دارند، به نحو بهتری می‌توانند با مسائل سازگار شوند و آن‌ها را حل کنند و در نتیجه‌ی نگاه خوشبینانه‌ی که به زندگی دارند، بیشتر بر جنبه‌های مثبت زندگی تأکید کرده و هنگام مواجهه با مسائل، به صورت هدفمند و چند جانبه به مسائل نگاه می‌کنند، برای غلبه بر مشکلات، برنامه‌ریزی و تلاش کرده، در نتیجه مسئولیت اعمال خود را به عهده می‌گیرند این افراد، دارای رشد فردی مناسبی بوده و به نحو بهتری با مسائل کنار می‌آیند؛ به همین دلیل کمتر احتمال دارد که به مشکلات ارتباطی با سایرین دچار شوند و از آن جهت که انعطاف‌پذیری شناختی توانایی کنترل شرایط محیطی اشاره دارد، بنابراین می‌توان گفت که این افراد، از سازگاری اجتماعی و مسئولیت‌پذیری بالاتری برخوردارند. افراد انعطاف‌پذیر اغلب در برابر مسائل پیش آمده راه‌حل‌های گوناگونی پیش روی خود می‌بینند مطلوبیت اجتماعی هریک را سنجیده و با آگاهی به مسئولیتی که انتخاب بر دوششان می‌گذارد، عمل می‌کنند. همچنین افرادی که به جبر باور دارند در برابر خود فقط یک راه‌حل می‌بینند و نسبت به آن دو نوع واکنش نشان می‌دهند: دسته اول، تسلیم می‌شوند، حالت منفعل پیدا می‌کند به عبارتی می‌توان گفت، قضا و قدر را می‌پذیرد این افراد اگرچه به ظاهر با اجتماع سازگار شده‌اند اما در واقعیت حالت اجتنابی و انفعالی پیدا می‌کنند. دسته دوم افرادی هستند که نسبت به جبری بودن انتخاب عکس‌العمل پرخاشگرانه نشان می‌دهند در نتیجه نمی‌توانند با اجتماع سازگار شوند. چانگ، لبان، گیپن و اتینه^۱ (۲۰۱۲) نیز در همین رابطه گزارش نمودند افرادی که می‌توانند راه‌های جایگزینی را برای انعطاف‌پذیری در موقعیت‌های پیش‌آمده پیدا کنند، نسبت به کسانی که می‌دانند تنها یک راه برای آن موقعیت وجود دارد، انعطاف‌پذیری بیشتری از خود نشان می‌دهند. همچنین افرادی که بیش از اندازه احساس خطر

می‌کنند و آن را فراتر از کنترل خود می‌دانند به تنهایی توان مقابله با خطرات را ندارند و همیشه خود را نسبت به آن چه روی می‌دهد ناتوان دیده و درماندگی در آن‌ها افزایش می‌یابد.

با توجه به اینکه مسئولیت‌پذیری و سازگاری اجتماعی رابطه مستقیمی با انعطاف‌پذیری دارند، می‌توان گفت افراد با مسئولیت‌پذیری پایین، انعطاف و ادراک ضعیفی از کنترل‌پذیری محیط دارند توانایی ارزیابی موقعیت‌های مختلف را ندارند. آن‌ها تنها در صورتی جهان را قابل کنترل می‌دانند که بدون تغییر و کاملاً قابل پیش‌بینی باشد. این افراد توانایی ضعیفی در پذیرش شرایط پیش‌بینی نشده دارند، در اغلب مواقع مسئولیت اعمالشان را به عهده نمی‌گیرند، بدین علت که شناخت اجتماعی ضعیفی برخوردارند همچنین عقیده دارند مسئله پیش آمده تحت کنترل آن‌ها نبوده و مسئولیت رفتارشان بر عهده نمی‌گیرند. چنین به نظر می‌رسد که افراد انعطاف‌پذیر فقط به یک راه‌حل برای حل مسائل متکی نبوده و گزینه‌های مختلفی را برای شرایط پیش آمده در نظر می‌گیرند عدم جزم‌اندیشی آن‌ها سبب می‌شود به بهترین نحو با مسائل سازگار شده و مسئولیت اعمال خود را با توجه به وجود گزینه‌های مختلف بر حل مسئله به عهده بگیرند. افرادی که گزینه‌های مختلفی برای مواجهه با مسائل در نظر می‌گیرند، برای غلبه بر مشکلات، برنامه‌ریزی و تلاش کرده، دارای رشد فردی و اجتماعی بالاتری نسبت سایرین می‌باشند. بدیهی است فرد منعطف بهتر می‌تواند با محیط اطراف خویش تعامل برقرار کرده و سازگاری کسب کند به گونه‌ای که در هر محیطی خود را با مقتضیات آن هماهنگ می‌کند. افزایش انعطاف‌پذیری شناختی در افراد سبب می‌شود در موقعیت‌های دشوار بتوانند خود را بهتر با جامعه سازگار کنند. علاوه بر آنچه مطرح گردید، در تبیین نتایج می‌توان بدین گونه مطرح نمود؛ با توجه به اینکه یکی از ابعاد کلیدی انعطاف‌پذیری شناختی، توجیه رفتار است و شامل پاسخ‌های شناختی- عاطفی و رفتاری تعمیم‌یافته‌ای است، که فرد آن را به موقعیت مشکل‌دار کنونی منتقل می‌کند.

جهت‌گیری به مسئله به چهار حالت به فرد کمک می‌کند تا رفتارش را توجیه کند: اول، اینکه سبب دور نگهداشتن هیجان‌های منفی مانند افسردگی، خشم و خستگی می‌شود. هیجان‌های منفی یکی از موانع سازگاری افراد با اجتماع و اجتناب از مقابله با مسائل و ایجاد حالت انفعالی در افراد است. افراد منفعل نیازی به توجه رفتار خود یا به عبارتی جامعه‌پسند رفتار نمی‌بینند؛ آن‌ها نسبت به مسئولیت‌های واگذار شده بی‌تفاوتند در نتیجه در حل مسئله و در ادامه در توجیه رفتار خود دچار مشکل می‌شوند؛ دوم، سبب افزایش هیجان‌های مثبت که برای حل مسئله نقش تسهیل‌کننده ایفا می‌کند. هیجان‌های مثبت اشتیاق به زندگی و سازگاری افراد با اجتماع افزایش می‌دهد. این افراد نگاه منعطفی و مثبتی نسبت به مسائل پیش آمده دارند و نسبت به مسائل خود را مسئول می‌دانند؛ سوم، بازداری از تمایل به بروز پاسخ‌های تکانشی و عکس‌العمل‌های پرخاشگرانه و ضداجتماعی. افرادی که در سازگاری با اجتماع دچار ضعف هستند در برخورد با محیط تکانشی‌تر عمل می‌کنند و برای توجیه رفتار خود و سلب مسئولیت به دلیل‌تراشی روی

می‌آورند؛ چهارم، سبب برانگیختن فرد برای حل مشکلات، انتخاب راه درست از بین گزینه‌های مختلف و در نهایت پذیرش مسئولیت رفتار می‌شود (دزوریلا و شیدی،^۱ ۱۹۹۱).
لذا با استفاده از نتایج پژوهش حاضر می‌توان به لحاظ نظری در شناخت هر چه بیشتر فرایندهای شناختی دانشجویان دختر و نحوه‌ی سازگاری آنان و ویژگی‌های رفتاری انواع آن استفاده نمود و به لحاظ کاربردی در طراحی و ساخت روش‌های درمانی در جهت افزایش انعطاف‌پذیری شناختی، مسئولیت‌پذیری و سازگاری اجتماعی دانشجویان دختر استفاده نمود. همچنین می‌توان برای کمک به متخصصین و برنامه‌ریزان آموزشی در دانشگاه‌ها و مدارس جهت فراهم آوردن مواد درسی مناسب؛ بهبود روش‌های تربیتی در مراکز آموزشی و بهبود رفتارهای اجتماعی و در نتیجه کاهش هزینه‌های اجتماعی غیرمستقیم جامعه استفاده نمود. از محدودیت‌های عمده‌ی پژوهش حاضر می‌توان به عدم استفاده از دیگر ابزارهای پژوهشی در کنار ابزار خود گزارشی که با سوگیری همراه است، اشاره نمود که پیشنهاد می‌گردد در کنار آزمون‌های مداد کاغذی از مصاحبه ساختارمند نیز استفاده گردد. علاوه بر این، پیشنهاد می‌شود پژوهشی مشابه در جامعه‌ی متشکل از هر دو جنس، همچنین اجرای پژوهشی مشابه در قالب طرح‌های پژوهشی آزمایشی و با کنترل متغیرهای مزاحم اجرا گردد.

تشکر و قدردانی

نویسندگان از کلیه شرکت‌کنندگان که در این پژوهش مشارکت داشتند، کمال تقدیر و تشکر را دارند. همچنین از همه عزیزانی که در این پژوهش ما را یاری کردند، سپاسگزاری می‌نمایند.

منابع

- ایمانی، مهدی. (۱۳۹۵). بررسی ساختار عاملی پرسشنامه انعطاف‌پذیری روانشناختی در دانشجویان. *مجله‌ی مطالعات آموزش و یادگیری*، ۸ (۱): ۱۸۱-۱۶۲.
- البرزی، محبوبه؛ انباری، عبدالرحمان و خوشبخت، فریبا. (۱۳۹۷). بررسی نقش مهارت‌های اجتماعی و جوّ خانواده در حل مسأله اجتماعی: نقش واسطه‌ای انعطاف‌پذیری شناختی. *مجله مطالعات روانشناسی تربیتی*. ۱۵ (۳۱): ۱-۳۴.

- بهشتیان، محمد و روزبهانی، مرتضی. (۱۳۹۵). پیش‌بینی اضطراب اجتماعی بر اساس سبک دلبستگی و نیازهای بنیادین روان‌شناختی. *مجله پژوهش‌های روانشناسی اجتماعی*، ۶ (۲۴): ۱۷-۳۳.
- ترکی‌زاده، محمد؛ حاجی‌علیزاده، کبری، و سماوی، عبدالوهاب. (۱۳۹۷). اثربخشی آموزش خود بخشش‌گری مبتنی بر کتاب درمانی بر مسئولیت‌پذیری و تمایل به جبران در دانشجویان. *پژوهشنامه روانشناسی مثبت*، ۴ (۳): ۴۰-۵۱.
- جباری، ابوذر. (۱۳۹۸). نقش بلوغ عاطفی و خودتاب‌آوری در پیش‌بینی سازگاری با مدرسه با کنترل انعطاف‌پذیری شناختی در دانش‌آموزان پسر منطقه فلارد. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه پیام نور مشهد. مشهد.
- جعفری، بتول. (۱۳۹۸). بررسی اثربخشی آموزش فرزندپروری مبتنی بر شفقت به مادران بر سازگاری اجتماعی، سرمایه روان‌شناختی و انعطاف‌پذیری شناختی دختران نوجوان ناسازگار. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه پیام نور اصفهان. اصفهان.
- جوادی، زهرا. (۱۳۹۰). نقش مؤلفه‌های مسئولیت‌پذیری در عملکرد تحصیلی. *فصلنامه روانشناسی کاربردی*، ۴ (۱۲): ۲۴-۳۱.
- حمیدی، فریده و قیطاسی، معصومه. (۱۳۸۹). مقایسه کمال‌گرایی، تعلل و مسئولیت‌پذیری در دانشجویان مراکز تربیت معلم شهر اهواز به تفکیک جنس. *فصلنامه فرهنگی-تربیتی زنان و خانواده*، ۶ (۱۸): ۴۳-۵۲.
- خانخانی‌زاده، هنگامه و باقری، سحر. (۱۳۹۱). اثربخشی خودآموزی کلامی بر بهبود سازگاری اجتماعی دانش‌آموزان با ناتوانی‌های یادگیری. *مجله ناتوانی‌های یادگیری*، ۲ (۱): ۶۵-۷۷.
- خشوعی، مهدیه‌السادات. (۱۳۸۸). انعطاف‌پذیری شناختی از دیدگاه تحولی. *پژوهشنامه تربیتی دانشگاه آزاد بجنورد*، ۱۹.
- زارعی، ابراهیم. (۱۳۹۲). رابطه عزت‌نفس و مسئولیت‌پذیری با سازگاری اجتماعی در دانش‌آموزان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد مرودشت. مرودشت.
- سبحانی‌نژاد، مهدی و آب‌نیک، زهرا. (۱۳۹۰). بررسی میزان توجه به مولفه‌های مسئولیت‌پذیری اجتماعی در محتوای برنامه درسی دوره متوسطه نظری ایران در سال ۹۰-۱۳۸۹. *اندیشه‌های نوین تربیتی*، ۱۸ (۱): ۶۳-۵۵.
- شاره، حسین و اسحاقی‌ثانی، مریم. (۱۳۹۷). نقش پیش‌بین شخصیت بامدادی شامگاهی، انعطاف‌پذیری شناختی و تنظیم شناختی هیجان در رضایت زناشویی زنان میانسال. *مجله روانپزشکی و روانشناسی ایران*، ۲۴ (۴): ۲۸۶-۲۹۵.

- شریفی‌ریگی، علی و بساک نژاد، سودابه. (۱۳۹۷). نقش بلوغ عاطفی، خودتاب‌آوری و هوش معنوی در پیش‌بینی سازگاری با دانشگاه با کنترل انعطاف‌پذیری شناختی در دانشجویان پرستاری و مامایی دانشگاه جندی‌شاپور اهواز، *مجله دانشگاه علوم پزشکی قم*، ۱۲(۷): ۶۹-۷۸.
- عسکری، پرویز؛ عنایتی، میرصلاح‌الدین؛ عسگری، مانا و روشنی، خدیجه. (۱۳۹۰). رابطه مسئولیت‌پذیری، ریسک‌پذیری و هیجان‌خواهی با تیپ D، *مجله اندیشه و رفتار*، ۵(۲۰): ۱۳-۲۲.
- علی‌اکبری‌دهکردی، مهناز و دهخدایی، سهیلا. (۱۳۹۸). اثربخشی آموزش غنی‌سازی روابط بین فردی مبتنی بر رویکرد هیجان‌مدار بر سازگاری روانی-اجتماعی و سلامت اجتماعی زنان متأهل مبتلا به مولتیپل اسکلروزیس. *مجله پژوهش‌های روانشناسی اجتماعی*، ۸(۳۸): ۱۱۶-۱۰۱.
- عیسی‌زاده، فاطمه؛ حیدری، شیمای؛ آقاجانبکلو، سوسن و صفارنیا، مجید. (۱۳۹۸). بررسی اثربخشی طرحواره‌درمانی بر بهبود سازگاری اجتماعی و سرمایه روان‌شناختی در افراد دارای اختلال هویت جنسی (ترنس سکشوال). *پژوهش‌های روان‌شناسی اجتماعی*، ۳۷: ۱۳-۲۸.
- قنبریان‌مقدم، محبوبه. (۱۳۹۴). *بررسی رابطه ویژگی‌های شخصیتی با سازگاری اجتماعی در دانش‌آموزان مدارس دخترانه مقطع دبیرستان منطقه ۴ آموزش و پرورش شهر قم*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی، دانشگاه الزهرا، تهران.
- کهندهانی، مهدیه، و ابوالعالی‌الحسینی، خدیجه. (۱۳۹۵). ساختار عاملی و ویژگی‌های روان‌سنجی نسخه فارسی پرسشنامه‌ی انعطاف‌پذیری شناختی دنیس و ندروال و جیلون. *فصلنامه روش‌ها و مدل‌های روان‌شناختی*، ۸(۳): ۲۹-۲۰.
- گنجی، حمزه. (۱۳۹۳). *نظریه‌های شخصیت*. تهران: نشر ساوالان.
- مجتهدحایری، زهرا. (۱۳۹۷). *اثربخشی آموزش ذهن‌آگاهی بر نوروزگرایی و انعطاف‌پذیری شناختی مبتلایان به بیش‌خوری*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، گروه روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه خوارزمی. تهران.
- نادری، عزت‌اله و سیف‌نراقی، مریم. (۱۳۹۰). *روش‌های تحقیق و چگونگی ارزشیابی آن در علوم انسانی (با تأکید بر علوم تربیتی)*. تهران: نشر ارسباران.
- نجاری، مسعود؛ جدیدی، هوشنگ، مرادی، امید و کریمی، کیومث. (۱۳۹۷). تدوین برنامه آموزشی سازگاری اجتماعی و اثربخشی آن بر میزان قلدری دانش‌آموزان پسر. *مجله پژوهش‌های روانشناسی اجتماعی*، ۸(۲۹): ۴۳-۵۸.
- Cartwright, K. B., Marshall, T. R., Huemer, C. M., & Payne, J. B. (2019). Executive function in the classroom: Cognitive flexibility supports reading fluency for typical readers and teacher-identified low-achieving readers. *Research in developmental disabilities*, 88, 42-52.
- Chang, Y. K., Labban, J. D., Gapin, J. I., & Etnier, J. L. (2012). The effects of acute exercise on cognitive performance: a meta-analysis. *Brain research*, 1453, 87-101.

- Chun DY, Turner JA, Romano JM. Children of chronic pain patients: risk factors for maladjustment. *Pain*. 1993; 52(3):311-7. doi: 10.1016/0304-3959(93)90164-k
- Curran, T. (2018). An actor-partner interdependence analysis of cognitive flexibility and indicators of social adjustment among mother-child dyads. *Personality and Individual Differences*, 126, 99-103.
- Darby, K. P. , Castro, L. , Wasserman, E. A. & Sloutsky, V. M. (2018). "Cognitive flexibility and memory in pigeons, human children, and adults". *Cognition*, 177, 30-40.
- Dennis, J. P. , & Vander Wal, J. S. (2010). The cognitive flexibility inventory: Instrument development and estimates of reliability and validity. *Cognitive Therapy Research*, 34, 241-253.
- Dheer, R. J. , & Lenartowicz, T. (2019). Cognitive flexibility: Impact on entrepreneurial intentions. *Journal of Vocational Behavior*, 115, 103339.
- D'Zurilla, T. J. , & Sheedy, C. F. (1992). The relation between social problem-solving ability and subsequent level of academic competence in college students. *Cognitive therapy and research*, 16(5), 589-599.
- Everett, M. C. (2020). Sharing the Responsibility for Nursing Student Retention. *Teaching and Learning in Nursing*, 15(2), 121-122.
- Glasser, W. (2008). *Station of the mind: New direction for reality therapy*. New York.
- Jacques, S. , & Zelazo, P. D. (2001). The Flexible Item Selection Task (FIST): A measure of executive function in preschoolers. *Developmental neuropsychology*, 20(3), 573-591.
- Krejcie, R. V. , & Morgan, D. W. , (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*.
- Önen, A. S. , & Koçak, C. (2015). The effect of cognitive flexibility on higher school students' study strategies. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 191, 2346-2350.
- Palo Alto, C. A. , & satir, V. M. (2008). *Conjoint family therapy: science and behavior books*
- Qiao, L. , Xu, M. , Luo, X. , Zhang, L. , Li, H. , & Chen, A. (2020). Flexible adjustment of the effective connectivity between the frontoparietal and visual regions supports cognitive flexibility. *NeuroImage*, 220, 117158.
- Salam, B. & Mounts N. S. (2016). International note: Maternal warmth, behavioral control: Relations to adjustment of Ghanaian early adolescents. *Journal of adolescence*, 49,99-104
- Shu, F. , Ahmed, S. F. , Pickett, M. L. , Ayman, R. , & McAbee, S. T. (2020). Social support perceptions, network characteristics, and international student adjustment. *International Journal of Intercultural Relations*, 74, 136-148.
- Stratman, J. L. , & Youssef-Morgan, C. M. (2019). Can positivity promote safety? Psychological capital development combats cynicism and unsafe

behavior. *Journal of Safety Science*, 166, 13-25. Doi: 10. 1016/j. ssci. 2019. 02. 031

- Taylor, S. , & Lester, A. (2009). STTS-Communication: Your Key to Success: Unlock the secrets that will increase productivity and propel you to a brighter, more fulfilling future. *Marshall Cavendish International Asia Pte Ltd.*